

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Církev a spása nekřesťanů v magisteriu katolické církve po Druhém vatikánském koncilu

Autor práce: Jan Kříž

Vedoucí práce: Mgr. Robert Svatoň Th.D.

Oponent: Josef Mikulášek Ph.D.

Cíl hodnocené práce:

Cílem této diplomové práce je analýza výroků Magisteria katolické církve po II. vatikánském koncilu k otázce spásy nekřesťanů a jejich vztahu ke katolické církvi.

Posudek diplomové práce:

Text diplomové práce je rozdělen do dvou kapitol, kterým předchází úvod a na které navazuje stručný závěr v podobě shrnutí výsledků zkoumání. Práce zahrnuje celkově 90 stran. Z formálního a jazykového hlediska je práce psána čistým a přehledným stylem, byť v některých místech je možno pozorovat velmi vágní a „neučesané“ formulace či by snad bylo možné diskutovat rozčlenění textu do přehlednějšího systému (autor např. dochází k číslování podčástí práce až do čtvrté úrovně 2.2.1.1, což znesnadňuje orientaci a přehled v textu). Jejím velkým pozitivem je bohatá práce s literaturou ve světových jazycích, což jejímu autorovi umožňuje s precizností přistupovat k analýze a hodnocení zkoumaných dokumentů Magisteria.

V úvodu k celé práci si její autor klade správným způsobem otázky, na něž bude hledat odpověď v následujícím textu: Změnil se (ano či ne) postoj katolické církve k otázce spásy těch, kteří nepřísluší ke křesťanství? (Zde nutno podotknout, že v dalším textu práce je někdy ne zcela přehledným způsobem diskutována otázka „příslušnosti ke Kristu“ a „příslušnosti ke katolické církvi“, tj. hlubší zhodnocení ekumenického rozměru není přítomno).

V první kapitole autor podává stručný přehled vývoje nauky o pravdě víry, formulované klasickým latinským pojmem *Extra Ecclesiam nulla salus*. Autor práce ukazuje, jak tento výraz, původně formulovaný Origenem a Cypriánem z Kartága k popisu situace těch kdo opouštějí církev (snad by se na tomto místě patřilo širěji zmínit o kontextu doby, tj. pronásledování křesťanů, a tedy situaci církve vyrovnávající se s těmi, kteří popírají svoji příslušnost ke Kristu z důvodu imperiálního potlačování křesťanství), začíná v průběhu středověku „žít druhým životem“, tj. začíná být postupně proměňována interpretace tohoto motta v mnohem absolutnější jeho chápání, které zdůrazňuje, v kontextu „gregoriánské formy církve“ svrchovanou pravomoc papeže nad spásou lidstva. V druhé části této kapitoly (s. 15-21) autor analyzuje klíčové kategorie některých důležitých dokumentů II. vatikánského koncilu, které jsou klíčové ke koncilní interpretaci vztahu jedinečnosti Krista jako jediného Spasitele *tváří v tvář* pluralitě náboženství a lidských kultur světa.

V druhé kapitole, která tvoří jádro zájmu této práce, autor chronologicky analyzuje texty pokoncilních papežů a jejich textů, osvětlujících postoj katolické církve ke spáse nekřesťanů. Dozvídáme se zde o výročích a textech papežů Pavla VI., Jana Pavla II. a papeže Františka.

V krátkém závěru se pak snaží autor rekapitulovat výsledky svého bádání.

Nedostatky předkládané práce:

Předkládaná práce je zdárným pokusem o přiblížení debaty o spáse nekřesťanů z pozice Magisteria katolické církve v době po II. vatikánském koncilu. Napříč nesporným obsahovým kladům práce, které jsem se snažil nastínit již výše, bych rád upozornil na několik míst, které by bývaly mohly být v práci pojaty zodpovědnějším způsobem, a tím zvýšit kvalitu této diplomové práce:

Autor velmi pečlivě analyzuje dokumenty Magisteria pokoncilní doby směrem k řešené otázce spásy nekřesťanů a jejich vztahu k církvi. Dle mého pohledu by pojednání o *zlomu* mezi původním pojetím pravdy víry *Extra Ecclesiam nulla salus*, např. u sv. Cypriána, a následnou interpretací této pravdy víry, v průběhu středověku a dále, mohlo být prezentováno hlubším způsobem. Velmi pečlivá dokumentace zdrojů, magisteriálních výroků a dalších odkazovaných dokumentů a postojů v katolické církvi, by si také snad zasloužila komplexnější hodnocení (např. samotný konec oddílu 2.1.2.2).

Autor práce velmi jednoduše přechází postoj papeže Benedikta XVI. k této otázce: nebylo by zde na místě alespoň srovnat, jakým způsobem přistoupili k setkání zástupců světových náboženství v Assisi Jan Pavel II. (r. 1986) a Benedikt XVI. (2011)? Jaké rozdíly (v praxi modlitby a tím i implicitně doktrinální) bylo možno sledovat v obou těchto událostech?

Byť se nejedná přímo o magisteriální dokument, přesto bych očekával, že autor práce vezme v úvahu a bude projednávané téma diskutovat na podkladu dokumentu MTK *Křesťanství a ostatní náboženství* z roku 1996, který poskytuje katolické teologii orientační body pro promýšlení křesťanské teologie náboženského pluralismu. Místo toho autor zmiňuje tento dokument pouze skrze jednu nepřímou citaci, a to na pozadí exhortace *Evangelii gaudium*.

Možná otázka k obhajobě práce:

- Jaká *semina Verbi*, dle antické křesťanské tradice, je možno vnímat v konkrétních velkých asijských náboženstvích?
- Jakou podobu má mít „společná modlitba“ představitelů světových náboženství?

Doporučení práce k obhajobě: **práci doporučuji předložit k obhajobě**

Návrh hodnocení práce: **B**

V Olomouci, dne 4. května 2021

.....
Podpis oponenta